

Over Icoonlandschappen

Een Icoonlandschap is een gebied dat ons toont hoe mooi, rijk en inspirerend ons land kan zijn, waar de geschiedenis nog zichtbaar is en waar flora en fauna bewaard zijn gebleven.

Nederland kent geen nationaal beleid (meer) ten aanzien van Nationale Landschappen. De in 2004 door het toenmalig Ministerie van VROM hiervoor aangewezen gebieden maken sinds 2011 geen deel meer uit van het regeringsbeleid. Hoewel veel provincies de Nationale Landschappen hebben overgenomen, is er meestal geen budget om deze te onderhouden. Daarmee is helaas een einde gekomen aan de nationaal gedragen status van deze landschappen.

Als antwoord op deze ontwikkeling is de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap gestart met de campagne 'Icoonlandschappen'. Bedoeld om gebieden met een bijzondere betekenis voor het Nederlands cultuurlandschap te belonen met de waardering die zij verdienen; een erkenning die deze landschappen in Nederland op de kaart zet, een kroon op het werk van de mensen die bij deze gebieden betrokken zijn, en een aansporing om ook in de rest van ons land respectvol met het landschap om te gaan.

Bezoek ook de website

Meer informatie over de campagne Icoonlandschappen vindt u op de website www.icoonlandschappen.nl.

Bekijk op de website ook de video over Tongelaar, waarin aan de hand van prachtige beelden te zien is waarom Tongelaar zo'n speciaal gebied is dat de titel Icoonlandschap met recht en trots mag dragen.

Bekijk de video op www.icoonlandschappen.nl

Het werk van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap wordt mede mogelijk gemaakt door de steun van de Nationale Postcode Loterij.

Tongelaar Icoonlandschap

VERENIGING NEDERLANDS
CULTUURLANDSCHAP

Over Tongelaar

Geschiedenis

Een eeuwigheid geleden werden op de grens van Limburg, Brabant en Gelderland huizenhoge ijsmassa's naar het zuiden opgestuwd, waardoor ook de Maas, Waal en Rijn gedwongen werden zuidwaarts uit te wijken. Al die waterkracht zorgde voor afkalving en instorting, waardoor de waterstromen telkens hun eigen loop blokkeerden en opnieuw een uitweg moesten vinden.

Zo ontstond een uitgestrekt vlechtsysteem van wild meanderende krekens, stroompjes met grindbanken en telkens afkalvende oevers. Het hele gebied, dat later de Beerse Overlaat zou gaan heten, was tot aan Oss en het noorden van Nijmegen ooit het land van duizenden krekens.

Na de voorlaatste ijstijd braken de rivieren door de heuvels die door het ijs waren opgestuwd heen, en bleef de Maas alleen achter. Die vond weer vaste bedding en sneed zich in. Het lage vlakke land werd voortaan doorsneden door stromen als de Hoge en de Lage Raam, de Biestgraaf, Ottersgraaf en de Tochtsloot: rechtgetrokken waterstromen, door mensenhand gegraven.

Het woeste land werd door menselijk ingrijpen omgevormd; zware eikenlanen en bossen, dijken met en zonder bomen, boerderijen op hoge terpen en een heus kasteel, eerst van hout en later van steen met dikke muren.

Het kasteel lag oorspronkelijk op een landtong waar het haar naam aan te danken zou hebben. Er werd er een kapel gewijd en een beneficie gesticht ter ere van de heilige Sint Catharina van Alexandrië, die rond 1400 één van de populairste heiligen van de Middeleeuwen was.

Natuur en landschap

Oude moerasbossen en waardevolle eikenbossen zouden destijds het kasteel hebben omringd. Maar reeds vanaf 1400 werd de Beerse Overlaat bewust bij hoog water overstroomd om schade stroomafwaarts zo veel mogelijk te beperken. De eikenbossen en andere obstakels werden geruimd door de voorloper van wat nu een waterschap zou heten.

Vanaf die tijd domineerden het kasteel en de op 'pollen' gelegen boerderijen de Beerse Overlaat. Landschappelijke beplanting bestond slechts uit bomendijken, ontginningswallen en heggen, met hier en daar een knotboom en overstaande eiken.

Toen in de jaren tachtig de ruilverkaveling het gezicht van het Land van Cuijk vervormde, kwam Tongelaar als enige landgoed ongeschonden uit de strijd en werd zelfs pleksgewijs iets vergroot, maar grenst over grote lengtes aan een inmiddels kale 'steppe'.

Van oudsher hoorden wallen en bomendijken bij dit al dan niet opzettelijk overspoelde land. Samen met de robuuste houtwallen vormen ze een lustoord voor nachtegalen, wielewalen, geelgorzen en dassen. De eeuwenoude dassenburchten hebben nog oudere voorgangers in de rivierduinen die altijd veilig waren, zelfs als het hoogste water tegen de randen klotste.

De tomeloze inzet van Stichting Brabants Landschap heeft Landgoed Tongelaar met zijn eeuwenoude gelaagdheid, de boerderijen en het kasteel door deze moeilijke periode geleid en verbonden met omliggende landgoederen en natuurgebieden.

De natte percelen met in de beschaduwde randen slanke sleutelbloem en vogelmelk, en midden in de zon orchideeën en koekoeksbloemen, ontwikkelen zich steeds meer tot op blauwgrasland lijkende weides van hoge kwaliteit. Roofvogels en uilen jagen langs bosranden, lanen, houtwallen en hagen op zoek naar prooi. En de ijsvogel en gele kwikstaart volgen trouw de stromen en stroompjes door dit Icoonlandschap, dat Brabant toont op z'n mooiste.

Over de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap

De Icoonlandschappen worden benoemd door de **Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC)**, die daarbij samenwerkt met lokale partijen.

De VNC zet zich in voor herstel en behoud van het cultuurlandschap in Nederland en doet dit onder meer door aanleg en onderhoud van landschapselementen zoals heggen, houtwallen en struweelhagen.

De missie van de VNC is dan ook om 'Nederland weer mooi' te maken. Door de komst van het prikkeldraad en grootschalige ruilverkavelingen zijn veel planten en dieren uit het landschap verdwenen en heeft het veel van haar schoonheid en identiteit verloren. Wij werken samen met boeren, natuurorganisaties, overheden en andere partijen om het landschap weer aan te kleden met landschapselementen. Zo ontstaat een natuurlijk cultuurlandschap, met respect voor het verleden en voor de mensen die daar nu werken, wonen en recreëren. Dat is niet alleen belangrijk voor de biodiversiteit maar ook gunstig voor recreatie en toerisme. We profiteren er dus allemaal van!

Meer informatie over het werk van de VNC leest u op de website www.nederlandscultuurlandschap.nl

U kunt de VNC steunen door lid te worden.

Vind en volg **Vereniging Nederlands Cultuurlandschap** ook op social media

